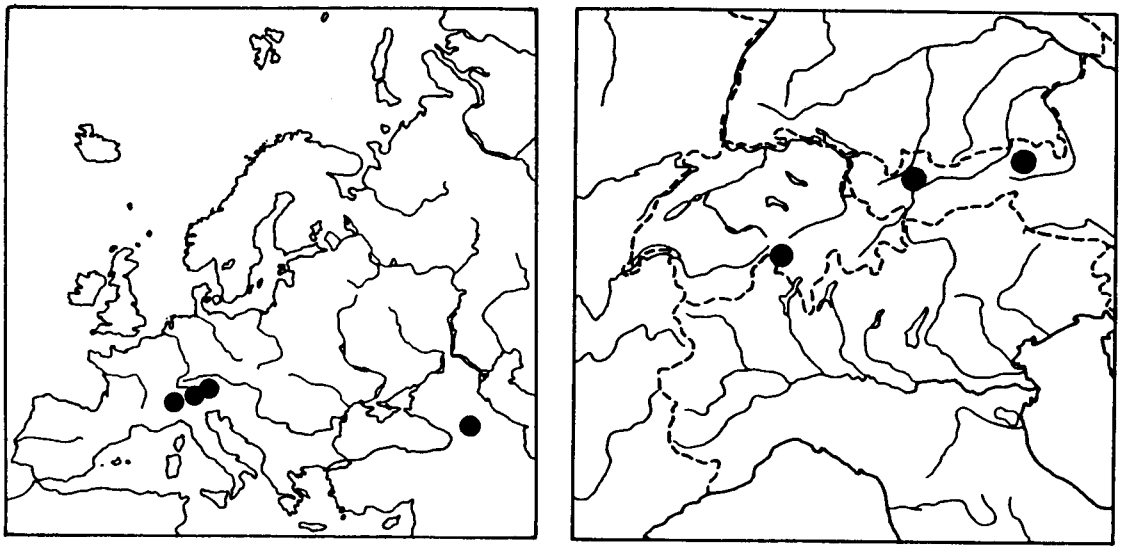
Wiadomości Botaniczne **37**(3/4): 65–66, 1993

POLSKIE BADANIA GEOBOTANICZNE
POZA GRANICAMI KRAJU
Materiały 36 Seminarium Geobotanicznego,
Warszawa, 15–16.03.1991
Redakcja: *J. B. Faliński & Z. Mirek*

POLISH GEOBOTANICAL INVESTIGATIONS
ABROAD
Materials of the 36th Geobotanical Seminar,
Warsaw, 15–16 March 1991
Edited by: *J. B. Faliński & Z. Mirek*

BIOGEOGRAFICZNE I PALEOEKOLOGICZNE BADANIA PORÓWNAWCZE NA TORFOWISKACH GÓRSKICH W EUROPIE, W LATACH 1980–1990

Biogeographical and paleoecological comparative studies of the mountain mires in Europe (1980–1990)

Andrzej OBIDOWICZ

Summary. Comparative investigations on mountain mires of the alpine system, discussed here, were carried out with the help of geobotanical and paleobotanical methods. The results hitherto obtained include the proposal for mountain mire classification and outline of various problems connected with their age, origin, and development, as well as with paleogeography of peat-forming associations. An attempt was made at the correlation of mire location in the mountains with its significance for the reconstruction of paleoclimate, of vegetational zones formation, of upper forest limit osscilations, et cet. The studies carried out on the mire Sennalpenmoor allowed to reconstruct the history of climate and vegetation cover in Ammergebirge during the last 9000 years.

Key words: mountain mires, peat-forming associations, paleoclimate

Dr Andrzej Obidowicz, Zakład Paleobotaniki, Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, ul. Lubicz 46, 31–512 Kraków

Biogeograficzne i paleoklimatyczne badania porównawcze nna torfowiskach górskich rozpoczęte zostały jeszcze w latach 1977–1979, po uzyskaniu niezbędnego doświadczenia na torfowiskach Karpat Zachodnich. Podjęte one zostały w celu wyjaśnienia szeregu zagadnień istotnych dla klasyfikacji torfowisk górskich, m. in.:
– wpływu rzeźby terenu na zakładanie się torfowisk,
– genezy i tempa akumulacji osadów torfowych,
– paleogeografii zespołów torfotwórczych,
– wpływu wysokości n.p.m. na szatę roślinną i morfologię torfowisk,
– znaczenia lokalizacji torfowisk w górach dla zrekonstruowania zmian klimatu, formowania się pięter roślinnych, oscylacji górnej granicy lasu itp.

Badania prowadzone były głównie na torfowiskach Alp Berneńskich, Alp Lepontyńskich, Alp Ötztalskich i Alp Bawarskich łącznie z ich przedpolem, oraz na pojedynczych obiektach w innych pasmach alpejskich. Sponsorowane były przez DAAD, Lehrstuhl für Landschaftsökologie der TU München, Systematisch-geobotanisches Institut der Universität Bern, Universität Innsbruck. Do badań typowano głównie torfowiska, gdzie wykonane były dawniej analizy pyłkowe, torfoznawcze lub datowanie ^{14}C. Umożliwiło to zapoznanie się ze stosunkowo znaczną liczbą torfowisk, przy wykonywaniu jedynie badań uzupełniających.

Dla opisania aktualnego stanu torfowisk, wykonano zdjęcia fitosocjologiczne oraz dokumentację fotograficzną. W badaniach osadów torfowych ustalono stopień humifikacji torfu, zawartość składników mineralnych, skład botaniczny torfu oraz tempo akumulacji. Analizy pełnych profili wykonano dla torfowisk Sennalpenmoor i Taferlmoos w Alpach Bawarskich, na innych torfowiskach wykonano analizy pojedynczych prób.

Na torfowisku Sennalpenmoor wykonano obok badań torfoznawczych także palinologiczne, z zamiarem rozwiązania szeregu problemów dotyczących polodowcowej historii szaty roślinnej i prawidłowej gospodarki leśnej w tym rejonie Alp (Ammergebirge).

Rezultatem dotychczasowych badań jest wstępna propozycja klasyfikacji torfowisk górskich. Stwierdzono m. in., że torfowiska w górach mogą występować aż po piętro subniwalne, przy czym złoża tych położonych najwyżej zaczęły przyrastać nie wcześniej jak w holoceńskim optimum termicznym, tj. ok. 6–7 tys. lat temu. Zasadnicze dla rozwoju torfowisk elementy klimatu, jak roczna suma opadów, średnia roczna temperatura, długość trwania okresu wegetacyjnego, zmieniając się ze wzrostem wysokości nad poziom morza wpływają na zmianę składu zbiorowisk torfotwórczych, tempo akumulacji torfu, rozwój zjawisk erozyjnych. Charakterystyczne jest zacieranie się różnic między zespołami torfotwórczymi a zespołami górskimi, zwłaszcza w piętrze subalpejskim i wyżej. Potwierdzają to spostrzeżenia dokonane wstępnie na torfowiskach Kaukazu, które włączono do badań porównawczych w 1990 roku. Generalnie jednak, żaden ze zmieniających się elementów torfowiska nie wykazuje skorelowania z piętrowym układem szaty roślinnej. Profil palinologiczny torfowiska Sennalpenmoor jest przyczynkiem do historii szaty roślinnej Alp w ciągu ostatnich 9 tys. lat.

LISTA PUBLIKACJI

OBIDOWICZ A. 1978. Torfowiska Alp. *Wszechświat* **7/8:** 186–189.

OBIDOWICZ A. 1982. Polodowcowa historia lasów w Alpach. *Wszechświat* **12:** 205–208.

OBIDOWICZ A. 1985. Torfowiska górskie w Europie. *Kosmos* **187**(2): 299–310.

OBIDOWICZ A., SCHOBER M. 1985. Moorkundliche und vegetationsgeschichtliche Untersuchungen des Sennalpenmoores im Trauchgauer Flysch (Ammergebirge). *Ber. Bayer. Bot. Ges.* **56:** 147–165.

Instytucje współorganizujące badania:
DAAD, Lehrstuhl für Landschaftsökologie der TU München Germany;
Systematisch-geobotanisches Institut der Universität Bern Swizerland;
Universität Innsbruck Insbruck, Austria